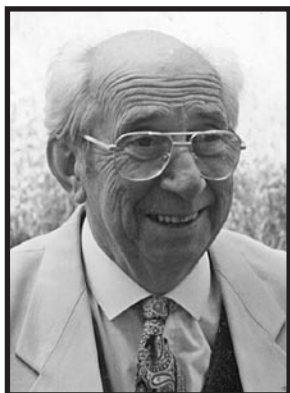

Megemlékezés Brencsán János

A magyar orvosi nyelvet és társadalmat pótolhatatlan veszteség érte: Brencsán János – a Magyar Orvosi Nyelv főszerkesztő-helyettese – életének 83. évében, hosszas betegség után, 2006. szeptember 15-én elhagyott bennünket. Gyászjelentésén így búcsúzik:

*[...] Ha emlegettek, nyomban ott leszek,
de fáj, ha látom omló könnyeteket.
Nevem kimondva mosolyogjatok,
s a fényem áldás lesz majd rajtatok.*

Dr. Brencsán János Budapesten született 1923. február 17-én. Tanulmányait a Budapesti Evangélikus Gimnáziumban kezdte, 1941-ben érettségizett. 1946-ban doktorált a Pázmány Péter Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karán. 1942-től 1944-ig a Miniszterelnökség sajtóosztályán dolgozott. A németek bevonulásakor állását azonnali hatállyal felmondták; katonának nem

vonult be. 1945-től ismét a Miniszterelnökségen kapott munkát, majd 1948-tól a Magyar Közlöny szerkesztője lett. 1952-től az Egészségügyi Könyvkiadó szerkesztője, majd 1957-től – ekkor már Medicina Könyvkiadó – csoportvezető szerkesztője, 1962-től főszerkesztője volt. 1983-ban nyugdíjba vonult, és nyugdíjasként a Medicina külföldi kapcsolatokkal foglalkozó főszerkesztőjeként dolgozott. 1989-ben a Johannita Lovagrend jogi lovagja lett, s az ugyanabban az évben megalakult Magyar Johanniták Segítő Szolgálatának ügyvezető elnöke. Alelnöke volt az Orvostörténelmi Társaság Orvosi Szaknyelvi és Helyesírási Bizottságának.

Részt vett a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése Oktatási Bizottságának munkájában, s előadó tanárként közreműködött a Kiadói alapismeretek című tanfolyamon. 1973-tól népi ülnök volt a Fővárosi Munkaügyi Bíróságon. Politikai szerepet nem vállalt, egyik párthoz sem tartozott. Három gyermeke és 11 unokája van.

Brencsán János feleségével és három gyermekével. A család szeretete mindenek felett

Az Egészségügyi Tudományos Tanács (ETT) javaslatára 1960-ban megbízást kapott az Akadémiai Kiadótól egy orvosi szótár megírására. Az Orvosi szótár első kiadása 1963-ban jelent meg. Az ETT és az MTA illetékes bizottságainak javaslatára 1978-ban újabb megbízást kapott az előbbinél jóval bővebb és az orvosi helyesírási tanácsadó szerepét is betöltő szótár összeállítására. Az Új orvosi szótár 1983-ban jelent meg az Akadémiai Kiadónál, legutóbb pedig 2006-ban a Medicina gondozásában.

Szerzője Töreky Ferenc grafikus művésszel együtt a Szex-lex ismeretterjesztő kiadványnak (1984). 1987-ben adta ki a Medicina Kiadó az Aszódi Imrével közösen írt a Házaselet abcje című ismeretterjesztő könyv immár 5. kiadását (1. kiadás: 1974). Ez a munka Bulgáriában is megjelent. Tagja volt az eddig öt kiadásban megjelent Egészségügyi ABC című népszerű orvosi lexikon szerkesztőbizottságának. 1990-ben látott napvilágot Új egészségügyi ABC címen a mű 6. kiadása. Ebben társszerzője az Idegen kifejezések magyarázata című fejezetnek. A Schwarzmann Pál szerkesztésében négy kiadásban megjelent Ápolástan című egészségügyi szakiskolai tankönyvnek is munkatársa volt. Továbbá lektora Donáth Tibor Anatómiai nevek című egyetemi tankönyvének (3. kiadás: 1986-ban) és Nagy József: Orvosi latin című egészségügyi szakiskolai és szakközépiskolai tankönyvének (2. kiadás: 1985).

FORDÍTÁSAI

- F. Schmidt: A rák (1964)
 W. Körner: Az életmentés ABC-je sürgős esetek orvosi ellátása (1966)
 A. C. Andry-S. Schepp: Hogyan születik a kisbaba? (1971)
 Edith Kent: Asszony lesz a lányból (1971)
 E. Bender: Helga (1972)
 T. Rozsnyatowszki: A férfi negyvenen felül (1978)
 F. Kahn: A szerelem iskolája (1. kiadás: 1968, 3. kiadás: 1984)
 K. Seelmann: Gólya hozza? (1. kiadás: 1979, 8. kiadás: 1986)
 F. Wagner: Akupresszúra otthon (1. kiadás: 1988, 2. kiadás 1990)
 F. Wagner: Reflexzóna-masszázs mindenkinek (1. kiadás 1989, 2. kiadás 1990)
 E. Philipp: Biztonságos szex (1989)
 L. Sillner: Fokhagyma a gyógyító csoda (1990)

KITÜNTETÉSEI

- Vállalati Kiváló Dolgozó (kétszer)
 Az Egészségügy Kiváló Dolgozója
 Kiváló Munkáért (az egészségügyi minisztertől, kétszer)
 A Szocialista Kultúráért érdemérem
 A Munka Érdemrend ezüst fokozata

A szerk.

KEDVES JÁNOS!

A temetéseden elmondott gondolataimat szeretném a Magyar Orvosi Nyelv olvasóival is megosztani. A gyászjelentéseden azt üzented nekünk, hogy nem érted miért ejtünk könnyet, hiszen Te fényözönben élsz. Értem, mire gondolsz – mint oly sokszor az elmúlt 30 évben –, s ezért, most sírodnál állva nem könnyes szemmel búcsúzom, inkább a szokásos módon köszöntelek: szervusz, János. Felrémlik első találkozásunk: én fiatal orvosként első könyvem megírásával bajlódtam, s megkerestelek, kértem a segítséged. Kérdeztelek a könyvkiadásról, szerkesztésről, írásmódról, meg ki tudja még, miről. Előttem van kedves, de mindig huncut, elnéző mosolyod. Gyermeteg dolgokat kérdezhettem, s mosolyod elárulta, mit gondolsz: ennek a fiúnak van még mit tanulnia. Ennek ellenére minden kérdésemre úgy válaszoltál, mintha az a világ legfontosabb dolga volna. Így váltunk el, s maradtunk életünk hátralévő részére barátok. Fogalmam sem volt,

hogy egyszer harcostársad leszek, s együtt küzdünk majd a magyar orvosi nyelvért.

Emlékeimben az egyik Medicina-bál körvonalazódik, ahol zongorához ültél, és játszottál nekünk, no meg önfeledten táncoltál, bohóckodtál, akár táncos-komikus is lehettél volna. A mulattatás, a játék a humor személyiség lényege volt. Még szavaltál is verseidből, ezek is mind-mind játékosak voltak, játszottál a szavakkal is. Írtál színdarabokat a Medicina-bálokra, játszottál is benne főszerepeket. Rajzoltál, festettél, majd a tudomány felé fordulva könyveket írtál, szerkesztettél, fordítottál, s folyóiratok szerkesztésében is jeleskedtél. János, Te tudós és művész voltál egy személyben, korunk egyik „reneszánsz” embere. Írói vénád kiapadhatatlan volt, s szerencsére írói génjeiddel nem is fukarkodtál: gyermekeid, unokáid haladnak nyomdokaidon.

Ámbár jogász lettél, és diplomátanok készültél, rendkívül vonzódtál az orvosi szakmához és az orvosokhoz is. Bizalmod irántuk rendíthetetlen volt, vissza-visszatérő súlyos betegségek gyógyulásának titka. A különleges ragaszkodás talán mindig tudatalatti volt, és ez óhatatlanul így vagy úgy megnyilvánult: 80. születésnapodra arcképalbumot kértél és kaptál azokról az orvosokról, akik életedet visszaadták. Rokonszenved az orvosi szakmával, nyelvel sem volt mindennapi; rebesgetik, hogy az orvosi egyetemet is el akartad végezni.

Én is, mint sokan mások, az orvosi szótáradon nőttem fel. Orvosnemedékeket tanítottál és tanítasz ma is. Alkottál egy szótárt, hangyaszorgalommal bővítetted, csiszoltad mindnyájunk okulására. Ebből a szótárból tanultuk a latin és más idegen orvosi szavakat, kifejezéseket, no meg, hogy miként írjuk őket. Több mint 40 éve vesszük kezünkbe a Brencsán-szótárt, nem a Brencsán-féle

Orvosi szótárt, hanem a Brencsán-szótárt. Ez a könyv már az életedben fogalommá vált, a fogalom pedig nem vész el: maradandót alkottál, amit orvosnemedékeknek adtál és adsz tovább. Te mindig velünk vagy. Köszönet érte, köszönet az egész magyar orvostársadalom nevében.

Bősze Péter

„[...] Micsoda szomorú, elvettetett és gyalázatos sors lenne az egész nemzetnek nyelv nélkül a több anyanyelves népek, házak közt bújdokolni, és szemtelenkedni, hol szüntelen azt kérdeznék tőle, *hát te mi vagy, honnan jöttél, ki vagy?* Azonban, amely nemzetűl elköldölné nyelvét, az iránt mindig úgy tetszene, mintha inasa vagy szolgálja volna.”

Bessenyei György, *Magyarország, 1778*